

Leerkrachthandleiding
M5
Informatief

Les 1 – 5 : 'Reis door de ruimte'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Reis door de ruimte'	4
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	6
Les 1.....	8
Les 2.....	12
Les 3.....	14
Les 4.....	16
Les 5.....	20
Antwoorden werkschrift	23
Antwoorden kopieerbladen	25
Antwoorden toets	27
Kopieerbladen	29

Overzicht 'Reis door de ruimte'

Les	1-5
Boek	'Reis door de ruimte' Rob Alcraft blz. 3-24
Woordenschat	het gas het zonnestelsel de planeet de atmosfeer de (actieve) vulkaan de rots de oceaan het nadeel de dwergplaneet de zwaartekracht knus het register
Facultatief: Technisch lezen op woordniveau	Woordcategorie: Woorden met -é- of -è-
Toetsopdrachten*	Begrijpend lezen: 3 meerkeuze, 1 open Woordenschat: 4 meerkeuze, 1 open
Schrijfopdrachten	Quizvragen bedenken bij de tekst.

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Reis door de ruimte' van Rob Alcraft

Zet je schrap voor een bijzonder boeiende reis door de ruimte. Stap aan boord van het ruimtevaartuig en vlieg mee door ons zonnestelsel. Je zult te gekke planeten ontdekken!

De lesdoelen van les 1-5:

'Reis door de ruimte' van Rob Alcraft blz. 3 t/m 24	
Technisch en vloeiend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen weten welke planeten er in ons zonnestelsel zijn. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. raadsels.
Begrijpend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen het verhaal voorspellen op basis van de titel en plaatjes. - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen. - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst in eigen woorden weergeven.
Woordcategorie: (facultatief)	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen woorden met -è- en -é- correct en vloeiend lezen.
Schrijven/taalverzorging:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen opzoekvragen bedenken voor een quiz.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1-5):

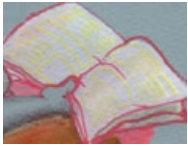
- Leg de teambakjes met de werkschriften, boeken en de teamlijsten klaar (les 1).
- Zet het digibordschema* 'Reis door de ruimte' klaar (les 1-5).
- Hang de woordmuur op (les 1).
- Leg het kopieerblad woordenschat* klaar ('raadsels', les 3).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 4).
- Leg het kopieerblad schrijfofdracht* klaar ('quiz', les 5).

Facultatief:

- Leg voldoende Tips & Tops* klaar (les 4).
- Print het kopieerblad 'Vloeiend lezen'* (les 4).
- Leg de logboekjes klaar (les 4).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	het gas	4	<i>Stof uit de grond waarmee je bijvoorbeeld kunt koken.</i>
1.	het zonnestelsel	4	<i>De zon met alle hemellichamen die eromheen draaien.</i>
1.	de planeet	7	<i>Een wereld die om de zon heen draait, zoals de aarde.</i>
1.	de atmosfeer	8	<i>De luchtlaag om de aarde.</i>
2.	de (actieve) vulkaan	10	<i>Berg waar vuur uit komt.</i>
2.	de rots	10	<i>Groot stuk steen dat van een berg is losgekomen.</i>
2.	de oceaan	15	<i>Grote zee.</i>
2.	het nadeel	16	<i>Als iets niet nuttig/handig voor je is.</i>
3.	de dwergplaneet	20	<i>Hemellichaam dat op een kleine planeet lijkt.</i>
3.	de zwaartekracht	20	<i>De aantrekkingskracht van de aarde.</i>
3.	knus	22	<i>Gezellig.</i>
3.	het register	24	<i>Een lijst met namen, waarmee je iets snel kan opzoeken in een boek.</i>

Les 1

- Samenwerk vaardigheid:** - Door de teams te bepalen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.
- Materialen:** - 'Reis door de ruimte', blz. 2 t/m 9 (Zon t/m Venus)
 - werkschrift, woorden van de week, klaaropdracht les 1
 - Brain Game naar keuze
 - woordmuur

TERUGBLIK/VOORUITBLIK/SAMENWERKVAARDIGHEID

1. Vooruitblik. "Vandaag gaan we starten met een nieuw boek, het boek 'Reis door de ruimte', maar eerst kiezen we een samenwerkvaardigheid voor deze week. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op je teamlijst. Kijk maar eens op de poster 'Hoe werken we samen'."

Lees eventueel de vaardigheden en het bijbehorende gedrag voor. Geef de leerlingen tijd om te overleggen en antwoord te geven.

"We gaan deze week hier (*noem de samenwerkvaardigheid*) vooral op letten. We gaan deze week ook weer oefenen met het beantwoorden van vragen. Maar eerst gaan we kijken naar de woorden van de week."

VOORSPELLEN: NIEUW BOEK

Doel: De leerlingen kennen de structuur van een informatief boek.

DDU

1. Ophalen van de kennis. "Dit nieuwe boek heet 'Reis door de ruimte' van Rob Alcraft. Bekijk de voor- en achterkant van het boek eens. Lees ook het stukje tekst op de achterkant. Wat voor soort boek denken jullie dat dit is, een informatief boek of een boek met een verhaal?" **DDU.** **Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt.** "Dit is een informatief boek. Er staan feiten in over het zonnestelsel. De schrijvers van het boek willen dat mensen meer leren over de ruimte. Maar we weten natuurlijk zelf al best veel over de ruimte. Denk zelf eerst even na en overleg daarna met je team wat jij voor bijzonders weet over de sterren en de planeten."

tijd

GH

///

2. Opdracht. Laat de leerlingen met elkaar overleggen en komen tot een teamantwoord.

5 minuten

3. Uitwisselen met de groep. Kies een nummer voor de beurt. Laat degene kort het teamantwoord weergeven. Stimuleer het geven van een compleet antwoord.

"Jullie weten al best veel over dit onderwerp. Misschien lees je straks iets wat je nog niet wist over de sterren en de planeten."

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

tijd

klaar

1. Lees alle woorden van de week voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. De leerlingen schrijven de woorden van de week en de bladzijdenummers in de woordenlijst.

10 minuten

klaaropdracht les 1

3. Woorden van de week. "Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste vier woorden weten. Het tweede woord is 'het zonnestelsel'. Als ik naar het woord kijk dan weet ik niet wat het hele woord betekent. Maar ik weet wel een wat een deel van het woord betekent. In het woord staat het woord 'zon' en ik weet dat de zon onze aarde licht maakt en ons verwarmt. Maar wat zal 'het zonnestelsel' dan betekenen? Denk zelf even na en overleg daarna met je maatje/team hoe je uit kunt leggen wat 'het zonnestelsel' betekent." **Geef de leerlingen de mogelijkheid om**

DDU

- /// eerst zelf na te denken en daarna uit te wisselen met het maatje/team. Geef via het trekken van een lollystokje een beurt. Waardeer actief luistergedrag met punten voor het team. “Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Nu de andere woorden: ‘het gas’, ‘de planeet’ en ‘de atmosfeer’. Bespreek met je maatje/team wat je weet van deze woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.” **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt.**
- GH /// **Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt.**
- **Noteer de suggesties op de woordmuur.**
- “De rest van de week is jullie opdracht om de betekenis van elk woord in een goede zin onder de woorden op te schrijven in het werkschrift. Dit kun je doen als je klaar bent met je werk. In de laatste les van deze week gaan we de woordenlijst inleveren. Zorg ervoor dat iedereen deze lijst af heeft, want jullie kunnen hier punten mee verdienen.”
- 4. Modeling. Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden.**

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenkvragen.

- DDU **1. Uitleg.** “We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo’s plakken. Maar het gaat anders dan bij verhelderen en bij samenvatten. We plakken de memo’s nu bij de zinnen of woorden die ons kunnen helpen om antwoord te geven op de vragen. De vragen staan in je werkschrift bij les 1. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vraag goed door. Als je iets leest waarmee je de vraag kunt beantwoorden dan plak je daar een memo. Dat zijn de aanwijzingen voor de antwoorden op de vragen. Kijk maar eens op jullie spiekbrief ‘vraag & antwoord’. Vaak begint een opzoekvraag met het vraagwoord ‘wie’, ‘wat’, ‘waar’, ‘wanneer’, ‘waarom’ of ‘hoe’. In je werkschrift zie je zo’n opzoekvraag. Met welk vraagwoord begint de eerste vraag in het werkschrift?” **DDU.** “De eerste vraag begint met het vraagwoord ‘wat’. De vraag is: ‘Wat gebeurt er als iets te dicht bij de zon komt?’ Achter deze vraag staat tussen haakjes (4). Dit betekent dat we het antwoord kunnen vinden op bladzijde 4. Met je maatje ga je na het lezen de memo’s vergelijken en samen met je team bedenken je nog een opzoekvraag.” **Geef tijd voor het lezen van de vragen.**
- 2. Zelfstandig lezen: bladzijde 2 t/m 9. Memo’s plakken op aanwijzingen die helpen om de vraag te beantwoorden.**
- tijd 10 minuten
- 3. Maatjeswerk: memo’s vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een goede aanwijzing is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.**
- tijd 10 minuten
- klaar woordbonnen, duolezen: bladzijde 6 t/m 9
- 4. Team.** “Vergelijk nu ook de memo’s met de rest van je team. Bedenk samen een antwoord op de vragen van les 1 en maak hier een mooie zin van. Schrijf dit antwoord in het werkschrift.”
- tip *Zie handleiding: ‘Antwoorden werkschrift’.*
- tijd 10 minuten
- /// **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
- tip *Geef de teams de mogelijkheid om hun antwoorden te delen met de groep.*

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

- DDU **1. Voorspelling.** “Aan het begin van de les heb je een voorspelling gedaan over de soort tekst en over het thema. Nu heb je al een stuk gelezen. Heb je ook iets gelezen wat je nog niet wist over de ruimte?” **DDU. Geef leerlingen tijd om na te denken en geef een aantal leerlingen de beurt.**

2. Woorden van de week. “We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de eerste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren:

1. tekenen van het woord
2. uitbeelden van het woord
3. woordweb
4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”

GH Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.

/// Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.

facultatief Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).

terugblik

- samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord
- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)

vooruitblik

- woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

Speel een Braingame naar keuze

Les 2

Lesdoel: - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

Materialen: - 'Reis door de ruimte', blz. 10 t/m 17 (Mars t/m Uranus)
- werkschrift, klaaropdracht les 2

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

vooruitblik - woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de middelste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. Woorden van de week. "Elke dag helpen we elkaar om woorden te verhelderen. Vandaag gaan we kijken naar de woorden 5 t/m 8. Deze woorden staan in de tekst van vandaag. Wat weten we al van de woorden? Misschien ken je een deel van het woord, misschien weet je waar het woord mee te maken heeft, of misschien ken je zelfs de betekenis. Bespreek (één van) de woorden 5 t/m 8 en denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over (één van) de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer een goede samenwerking met punten.**

GH

///

"We weten nu al meer over de vier woorden van vandaag. Deze woorden komen in de tekst voor die we straks gaan lezen. De hints op de woordmuur gaan je helpen bij het verhelderen van de woorden."

3. Modeling. Als meerdere leerlingen de vraag naar betekenis niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

4. Woordenlijst/bonnen. "Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor een teambon. Stop deze hierna in de schatkist."

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenkvragen.

1. Uitleg. "We gaan straks lezen en tijdens het lezen gaan we memo's plakken. Net zoals de vorige keer plakken we de memo's bij de woorden die ons kunnen helpen bij het antwoord geven op de teamvragen. De vragen van les 2 staan in je werkschrift. Voordat je gaat lezen in het boek, lees je eerst de vragen goed door. De eerste vraag gaat over de planeet Mars. De vraag is: 'Welke kleuren hebben de wolken op Mars?' Achter de vraag staat een nummer, op deze bladzijde kun je het antwoord vinden (10). Ik weet dus dat ik op bladzijde 10 moet kijken voor het antwoord. Ik zie in het zwarte vak op bladzijde 10 het antwoord: 'Deze planeet heeft rode rotsen, een roze hemel en roze en blauwe wolken'. Hier plak ik een memo bij. Als ik het erover eens ben met het hele team, schrijf ik dat op bij antwoord op vraag, schrijf maar met mij mee." **Schrijf de zin; 'De wolken op Mars zijn roze en blauw'.** "Als je iets leest waarmee je één van de twee vragen kunt beantwoorden, plak je daar een memo. Net als de vorige keer vergelijk je straks de memo's met je maatje en samen met het team vul je de antwoorden op de teamvragen verder in." **Geef tijd voor het lezen van de vragen.**

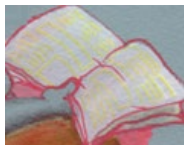
2. Zelfstandig lezen: bladzijde 10 t/m 17. Memo's plakken op aanwijzingen die helpen om de vraag te beantwoorden.

tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	woordenlijst, woordbonnen
	4. Maatjeswerk: memo's vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een goede aanwijzing is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	woordenlijst, woordbonnen, duolezen: <u>bladzijde 14 t/m 17</u>
	4. Team. "Vergelijk nu ook de memo's met de rest van je team. Bedenk samen een antwoord op de teamvragen en maak hier een mooie zin van. Schrijf dit antwoord op bij les 2 in het werkschrift."
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten
tip	<i>Geef de teams de mogelijkheid om hun antwoorden te delen met de groep.</i>

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

	1. Woorden van de week. "We hebben op de woordmuur geschreven wat we van de middelste vier woorden weten. Als het goed is weten we nu na het lezen en verhelderen wat de woorden betekenen. Elk team krijgt zo van mij één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op vier verschillende manieren:
	1. tekenen van het woord
	2. uitbeelden van het woord
	3. woordweb
	4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..)."
GH	Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Nadat alle teams hun woord gepresenteerd hebben, worden de antwoorden besproken.
///	Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.
facultatief	Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - lezen en vraag & antwoord - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week (kopieerblad 'raadsels') - lezen en vraag & antwoord

Les 3

- Lesdoel:**
- De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.
 - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoekvragen.

- Materialen:**
- 'Reis door de ruimte', blz. 18 t/m 23 (Neptunus t/m Aarde)
 - werkschrift, klaaropdracht les 3
 - kopieerblad, les 3

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik** - woorden van de week
- lezen en vraag & antwoord
- vooruitblik** - woorden van de week (kopieerblad 'raadsels')
- lezen en vraag & antwoord

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

- GH**
1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en lees ze daarna nog eens in koor.
 2. **Woorden van de week.** "Bespreek de laatste vier woorden en bedenk wat je samen al van de woorden weet. Denk eraan dat alle teamleden straks moeten kunnen uitleggen wat jullie met elkaar weten over de vier woorden van vandaag." **Geef tijd voor overleg en geef daarna een teamlid de beurt. Dat teamlid vertelt wat het team bedacht heeft bij de woorden en deze 'hints' worden genoteerd achter de woorden op de woordmuur. Waardeer samenwerking met punten.**
 3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.
 4. **Woordenlijst/bonnen.** "Samen met je team overleg je welk woord van vandaag het woord is dat jullie gaan gebruiken voor een teambon. Stop deze hierna in de schatkist."
- ///**

LEZEN EN VRAAG & ANTWOORD

Doel: De leerlingen kunnen informatie uit de tekst halen n.a.v. opzoek- en nadenkvragen.

- DDU**
1. **Uitleg.** "In de vorige les hebben we twee vragen beantwoord met hulp van de bladzijden uit dit boek. Vandaag gaan we drie vragen beantwoorden. Kijk in het werkschrift en lees de vragen goed door. Kijk hierbij goed naar de paginanummers. Zijn deze vragen opzoekvragen of nadenkvragen?" **DDU. Geef tijd voor het lezen van de vragen.** "De vragen starten met de vraagwoorden én ik kan de antwoorden in de tekst vinden. Daarom zijn dit opzoekvragen."
 2. **Zelfstandig lezen: bladzijde 18 t/m 23. Memo's plakken op aanwijzingen die helpen om de vraag te beantwoorden.**
- tijd klaar** 10 minuten
woordenlijst, woordbonnen, stilleesboek
- 4. Maatjeswerk: memo's vergelijken met maatje. Uitleggen aan elkaar waarom dat een goede aanwijzing is en waarom het helpt bij het beantwoorden van de vraag.**
- tijd klaar** 10 minuten
woordenlijst, woordbonnen, duolezen: bladzijde 20 t/m 23
- 4. Team.** "Vergelijk nu ook de memo's met de rest van je team. Bedenk samen een antwoord op de teamvragen en maak hier een mooie zin van. Schrijf dit antwoord op bij les 3 in het werkschrift."
- ///**
- tip** **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten**
Geef de teams de mogelijkheid om hun antwoorden te delen met de groep.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. raadsels.

- 1. Woorden van de week.** “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met raadsels.” **Geef tijd voor het maken van het werkblad.**
- facultatief** “Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” **Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij het raadsel.**
- Laat de leerlingen per raadsel steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft.
- ///** Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.
- facultatief** Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5).
- terugblik**
- woorden van de week
 - lezen en vraag & antwoord
 - punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
- vooruitblik**
- toets
 - uitleg schrijfpodricht
- facultatief**
- boekenclub: “Wie gaat er lezen?”
 - logboekje: “De volgende keer meenemen naar school!”
 - woordrijtjes

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'Reis door de ruimte', blz. 4 t/m 22
- toetsboekje, weektoets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 4
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week (kopieerblad 'raadsels')
- lezen en vraag & antwoord

vooruitblik - toets
- voorbereiding schrijfpdracht
- logboekjes & boekenclub (facultatief)
- woorddrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan in overleg met maatje/ team of via de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.

2. Uitleg. "Vandaag gaan we een toets maken. Pak je toetsboekje en neem weektoets les 4 voor je. Ik ga de vragen voorlezen, zodat jullie weten welke vragen er zijn." **Lees de vragen voor en leg indien nodig een vraag uit.** "Bij elke vraag moet je eerst alle antwoorden lezen en dan het goede antwoord kiezen. Om die letter zet je een rondje. Om de vragen goed te beantwoorden moet je bladzijde 4 t/m 22 lezen."

3. Zelfstandig lezen. "Nu gaan jullie bladzijde 4 t/m 22 lezen en daarna maak je de vragen in je toetsboekje."

tijd 30 minuten

klaar oefenen van de woorddrijtjes, klaaropdrachten afmaken, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

- 1. Logboekje.** “Vandaag ga je samen met je maatje/team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”
- tijd** 10 minuten
- tip** *Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.*
- ///** **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
- 2. Boekenclub.** *Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan hij of zij ook een stukje lezen uit het stilleesboek van school.*
- 3. Opdracht: Voorlezen en geven van Tips & Tops.** “De lezer leest eerst 5 minuten voor. Hierna vullen de teamleden de Tips en Tops in vervolgens bespreek je met elkaar de Tips en de Tops.”
- tijd** 10 minuten
- tip** *Observeer of de teamleden goed overleggen en samenwerken. Geef punten als de teamleden elkaar goed helpen.*
- ///** **4. Voorlezen aan de groep. Geef de leerlingen die dat willen de tijd om hun stukje voor te lezen.** “Ik ben benieuwd welke tips en tops jouw team jou gegeven heeft.” **Geef de teams de tijd om te overleggen en hun antwoord te geven.** “Ik ben echt trots op jullie, niet alleen kunnen jullie al prachtig lezen, jullie helpen elkaar ook om steeds beter te worden.”
- ///** **Geef punten.**
- tip** *De leerlingen die voorgelezen hebben kunnen de Tips & Tops van hun teammaatjes krijgen. Dit kunnen ze thuis laten zien en/of als herinnering gebruiken bij vloeiend lezen.*

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → WOORDEN MET -è- EN -é-

Doel: De leerlingen kunnen woorden met -è- en -é- correct en vloeiend lezen.

- 1. Uitleg.** “Elke week lezen we ook woordrijtjes om te oefenen met het lezen van woorden. Vandaag oefenen we met woorden met een -è- en -é-. De streepjes op de e, ook wel accenten genoemd, komen voor in sommige Franse leenwoorden. Als je een -è- leest, moet je de -ee- uitspreken als -e- met een korte klank. Denk aan het woordje crème: ‘Mijn moeder smeert crème op haar gezicht’. Als je een -é- leest, moet je de -ee- uitspreken als een -eee- met een lange klank. Denk aan het woordje paté: ‘Ik at vanochtend een broodje met paté.’ Kennen jullie nog meer woorden als paté?”
- DDU.** “Als je weet hoe je de woorden met -è- en -é- moet uitspreken kan je ze beter en sneller lezen.”
- 2. Lees de woorden van het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.**
- 3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.**
- tip** *Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.*
- **Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen (vloeiend lezen).**

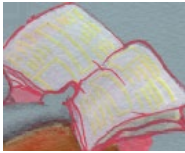
VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen denken alvast na over opzoekvragen voor een quiz.

- 1. Uitleg.** “In de volgende les gaan jullie weer werken aan een schrijfopdracht en ik ga hier alvast een korte uitleg over geven.”
- 2. Opdracht.** “Deze week hebben we veel geleerd over vragen beantwoorden, maar ook over de ruimte en dat gaan we gebruiken voor het maken van een quiz. De volgende keer sluiten we de les af met een quiz waarvan we de vragen zelf bedacht hebben. Kijk maar naar de afvinklijst in het werkschrift. Belangrijk is dat jullie vandaag alvast nadenken over welke planeet je een vraag wil stellen.”
- DDU.** **Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een paar leerlingen de beurt.**

AFRONDING

facultatief	1. Woorden van de week. Bespreek de teamwoordbonnen en bepaal de punten (of bij afronding les 5). <ul style="list-style-type: none">- boekenclub: "Wie leest de volgende keer?" Zet de namen op het bord.- logboekjes: "Deze nemen jullie mee naar huis."- woordrijtjes
terugblik	<ul style="list-style-type: none">- toets- voorbereiding schrijfpdracht- punten en feedback (vier goede resultaten met een yell)
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none">- schrijfpdracht- team van de week
tip	Speel een Brain Game

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen opzoekvragen bedenken voor een quiz.

Materialen: - 'Reis door de ruimte', blz. 2 t/m 23
 - werkschrift, les 5
 - per tweetal het kopieerblad 'quiz', les 5
 - kladblaadje per aantal quizvragen of 1 whiteboardje per team

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
 - logboek en boekenclub (facultatief)
 - woordrijtjes (facultatief)

vooruitblik - schrijfpdracht
 - inleveren woordenlijst
 - team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

facultatief *Indien u merkt dat de woorden van de week nog niet bij de leerlingen beklijven herhaal dan de woorden van de week zoals hieronder beschreven.*

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.
2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.

tijd 5 minuten

GH 3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.

/// Geven van een teamantwoord: punten.

SCHRIJFPDRACHT: QUIZVRAGEN

Doel: De leerlingen kunnen opzoekvragen bedenken voor een quiz.

DDU 1. **Terugblik.** "In de vorige les heb ik uitleg gegeven over de schrijfpdracht. Als het goed is heb je alvast nagedacht over de planeet waar je een vraag over wil stellen."

3. **Opdracht.** "Bekijk het boek nog een keer goed. De opdracht is om een goede opzoekvraag te bedenken. Kijk maar mee op je spiekbrieff. Is de volgende vraag een goede opzoekvraag? 'Welke planeet vind jij het mooist?'" **DDU.** "Dit is geen goede opzoekvraag, want ik kan het antwoord niet in de tekst vinden. De spiekbrieff en de afvinklijst helpt jullie om goede vragen te stellen. Bedenk samen met je maatje een goede opzoekvraag en schrijf deze op de kladversie in het werkschrift."

tijd 10 minuten

klaar tekening maken en/of een hint voor het goede antwoord bedenken

3. **Maatje/team.** "Lees jouw vraag voor aan je maatje/team. Lopen de zinnen goed en is het duidelijk wat het goede antwoord is op deze vraag? Verbeter je vraag als dat nodig is. Let goed op de punten van het lijstje en geeft tips als iets nog beter kan."

tijd 10 minuten

/// **Observeer of de maatjes goed overleggen, bijvoorbeeld of ze om de beurt praten. Stimuleer het geven van tips en tops. Geef punten voor goede samenwerking.**

4. **Netversie.** "Nu gaan we het in het net schrijven. Hiervoor krijg je van mij een kopieerblad (kopieerblad schrijfpdracht les 5). Denk goed aan de tips die je van je maatje gekregen hebt."

tijd 10 minuten

klaar 5. Quiz presenteren aan de groep.

Elk tweetal stelt een vraag aan de groep.

De andere teams overleggen (kort) na elke vraag en schrijven de antwoorden op een kladblaadje of een whiteboardje.

De leerkracht telt af van drie naar één, dan houdt een teamlid het antwoord omhoog. De leerkracht houdt de score bij op het bord.

Daarna is het volgende team is aan de beurt.

Als alle teams zijn geweest wordt de winnaar van de quiz bepaald. Vier dit met elkaar.

Evalueer met de groep welke vragen ze goed vonden en beloon dat team/die teams met extra punten.

tijd

15 minuten

→

Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de schrijfpdracht te voldoen.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

1. Schatkist. "In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. Op jullie teamlijst heb je geschreven welke woorden je gebruikt hebt voor het maken van een mooie zin. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende keer. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar mooie zinnen laten horen."

///

Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon een goede betekenis heeft. Een team kan punten verdienen als de betekenis van het woord goed op de woordbon is ingevuld.

2. Woorden van de week. "Vandaag levert iedereen de woordenlijst in. Deze wordt nagekeken en de punten hiervoor noteer je op de teamlijst."

tip

Bij het nakijken van de woordenlijsten is het van belang om te letten of ieder teamlid de juiste bladzijden genoteerd heeft en de betekenis van elk woord in een goede zin heeft opgeschreven. Gebruik deze informatie om in de volgende lessen de instructie toe te spitsen op dat waar de meeste leerlingen moeite mee hebben.

3. Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als 'team van de week'.

"Tel het aantal punten dat je vandaag hebt verdiend en overleg met elkaar waarom ik jullie die punten heb gegeven. Tel vervolgens het totaal aantal punten bij elkaar op."

Wie is het team van de week?

terugblik

- woorden van de week
- samenwerkingvaardigheid
- schrijfpdracht
- team van de week

voorblik

- "De volgende keer lezen we in een nieuw boek."

Antwoorden werkschrift

Les 1

Antwoorden bij de vragen		
Vragen stellen/ beantwoorden	Blz. 2 t/m 9	
Wat gebeurt er als iets te dicht bij de zon komt?		
Antwoord	Alles wat te dicht bij de zon komt, brandt in een flits op.	opzoek- vraag
Bedenk zelf een opzoekvraag		
Antwoord	Ter beoordeling van de leerkracht.	opzoek- vraag
Bedenk zelf een opzoekvraag		
Antwoord	Ter beoordeling van de leerkracht.	opzoek- vraag

Les 2

Antwoorden bij de vragen		
Vragen stellen/ beantwoorden	Blz. 10 t/m 17	
Welke kleuren hebben de wolken op Mars?		
Antwoord	De wolken op Mars zijn roze en blauw.	opzoek- vraag
Wat is de grote rode vlek op planeet Jupiter?		
Antwoord	De grote rode vlek is een hele grote storm.	opzoek- vraag
Bedenk zelf een opzoekvraag		
Antwoord	Ter beoordeling van de leerkracht.	opzoek- vraag

Les 3

Antwoorden bij de vragen		
Vragen stellen/ beantwoorden	Blz. 18 t/m 23	
Hoeveel manen heeft Neptunus?		
Antwoord	Neptunus heeft dertien manen.	opzoek- vraag
Pluto is geen planeet, maar wat is Pluto wel?		
Antwoord	Pluto is een dwergplaneet (zonder zwaartekracht).	opzoek- vraag
Wat is er op aarde wat op geen enkel andere planeet is?		
Antwoord	Op aarde zijn er levende wezens.	opzoek- vraag

Antwoorden kopieerbladen

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 3	Welk woord van de week past het best bij het raadsel?
Antwoord	<ol style="list-style-type: none"> 1. het nadeel 2. de (actieve) vulkaan 3. het gas 4. de oceaan 5. de planeet 6. de atmosfeer 7. de dwergplaneet 8. het zonnestelsel 9. de zwaartekracht 10. het register 11. knus 12. de rots

Antwoorden toets

ANTWOORDEN TOETS – les 4

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4	25	100
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	D
	2	B
	3	C
	4	(Ter beoordeling van de leerkracht). Op de dwergplaneet Pluto is bijna geen zwaartekracht. Op Pluto is bijna geen zwaartekracht. Bijna geen zwaartekracht.
WS	5	C
	6	A
	7	D
	8	C
	9	(Ter beoordeling van de leerkracht). Een rots is een groot stuk steen dat van de berg losgekomen is. Een rots is een groot stuk steen. Een groot stuk steen.

Kopieerbladen

Kopieerblad les 3: 'Reis door de ruimte'.

Welk woord van de week past **het best** bij het raadsel?

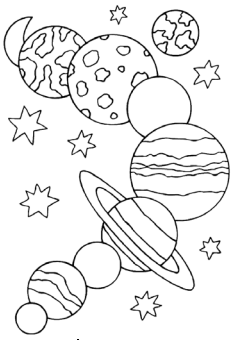

1. Het tegengestelde van voordeel.	
2. Ik ben van steen, heel hoog en ik spuw vuur.	
3. Je kunt mij niet vastpakken, wel ruiken en ook aansteken.	
4. Als je in Nederland op de boot stapt en pas in Amerika er weer vanaf dan heb je dit overgestoken.	
5. Ik woon in de ruimte en ben vaak heel groot, soms van steen en soms van gas.	
6. Ik zit in een kring om de aarde.	
7. Dit is een kleine rotsachtige bal in de ruimte.	
8. Onze zon heet zo samen met alle planeten.	
9. Ik hou alles op aarde en ik ben heel krachtig!	
10. Als je een naam wilt opzoeken, kun je kijken in deze lijst.	
11. Zo noem je het als het lekker warm en erg gezellig is.	
12. Ik ben een grote ruwe steen.	

Naam:

KOPIEERBLAD | LES 5

Quizvraag Reis mee door de ruimte!

Vraag:

Antwoord:

Naam leerling

[illegible]

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
